

Den franske historiker C.-E. Labrousse — der efter tyskernes mord paa Marc Bloch har efterfulgt denne som professor i social og økonomisk historie ved Sorbonne — udsendte i 1944 som disputats første bind af en stor undersøgelse over Frankrigs økonomiske historie under Louis XVI som engang fuldendt utvivlsomt vil danne et af hovedværkerne i moderne fransk historieforskning. Værket, der er projekteret til tre bind, bærer hovedtitlen: *La Crise de l'économie française à la fin de l'ancien régime et au début de la Révolution*, og det udkomne arbejde omfatter: *Aperçus généraux. Sources, méthode. objectifs. La Crise de la viticulture* (Paris, 1944, LXXV + 664 s.).

Emnet ligger i naturlig forlængelse af Labrousse's tidligere undersøgelse fra 1933: *Esquisse du mouvement des prix et des revenus en France au XVIIIe siècle* og fremtræder som et vægtigt indlæg i den store pris- og lønhistoriske diskussion, der i mellemkrigstiden udspandt sig mellem en række af Frankrigs kendteste historikere: Marc Bloch, Labrousse, George Lefebvre, Lucien Febvre, Henri Hauser, Henri Sée m. fl. Udgangspunktet og incitamentet var statistikerens François Simiand's teoretiske og praktiske studier; debattens vigtigste emne var vurderingen af »les mercuriales« dvs. de af centraladministrationen skabte markedsberetninger el. torvelister, en af hovedkilderne til Frankrigs moderne økonomiske historie.

Kildemæssigt bygger Labrousse sin nye undersøgelse paa disse lister, der giver de sikreste oplysninger om prisforholdene. De rummer et tilstrækkeligt stort antal opgivelser til, at loven om de store tal kan ske fyldest, endvidere optræder de regelmæssigt fra uge til uge og fra marked til marked, skelner paa betryggende vis mellem kvalitetsforskelle og er endelig ved selve deres tilblivelse et resultat af modstridende interesser, hvorfor ensidighed skulle udelukkes. Dette store materiale, indsamlet med stor grundighed og flid, gøres til genstand for en metodisk behandling, der til en vis grad er overtaget fra Simiand. I videste udstrækning anvendes statistikens resultater paa det indsamlede stof, og man kan for den sags skyld godt sige, at dele af de eksperimentale videnskabers arbejdsmetode saaledes overføres paa historien (Simiand kalder selv sin metode for »une théorie expérimentale«). I værkets 2. bog gøres der specielt rede for disse metodiske prøver (*Méthode et objet de l'Histoire des fluctuations économiques 1770—1791*) men i modsætning til *statistikerens* Simiand, der i sine mange arbejder søger at finde de almene love for de økonomiske fluktuationer, mister *historikeren* Labrousse aldrig kon-

takten med det forhaandenværende, konkrete emne. Den meto-
diske diskussion er en form for kildekritik, ikke noget maal i
sig selv, men et middel til løsning af den stillede opgave.

Dette træder klart frem i skildringen af vinavlen. Med fuldt
overlæg er netop denne valgt som en slags introduktion til den
planlagte opgave. Thi for det første optræder vinpriserne som
en slags detektorer for de økonomiske konjunkturer; for det
andet var vinavlen i datidens Frankrig langt mere udbredt end
nu, vinavlerne udgjorde en talrig del af landbefolkningen, de
boede i modsætning til korndyrkerne tæt sammen, maatte købe
deres eget forbrug af brød og mindede i social henseende en del
om bybefolkningens brede lag. De spillede da ogsaa en ledende
rolle i de agrare revolter, der løb parallelt med revolutionerne i
byerne. Denne befolkningsgruppe rammes haardt ved det vold-
somme og pludselige fald i vinpriserne, som sætter ind i 1778 og
varer til o. 1787. Denne depression kan ikke karakteriseres som
værende af almindelig cyklisk karakter, dertil er den altfor vold-
som. I slutningen af 1780'erne og begyndelsen af 1790'erne stiger
priserne noget som følge af daarlige høstaar, men selv under-
produktionen evner ikke at bringe udbyttet af vinavlen op paa
niveauet før 1778. Hertil kommer i 1788—89 en yderst voldsom
dyrtid for korn og kornprodukter, som ganske udmarver den
vinavlende befolkning især daglejere og fæstere. Datidens Frank-
rig søgte at forklare denne ulykke paa mange maader. Man an-
klagede regeringen for ikke i tilstrækkeligt omfang at have frem-
met vinavlen, for gradvis at have forhøjet de forskellige afgifter
i forbindelse med erhvervet, man skød endvidere skylden paa
den fransk-engelske krig 1778—1783, idet den engelske blokade
skulle have ødelagt eksporten af vine, og man søgte endelig en
aarsag i konkurrencen fra de nye nydelsesmidler kaffe og cognac.
Labrousse tager i sin disputats afsluttende kapitel stilling til
disse aarsagsforklaringer og søger overhovedet at sætte de klar-
lagte økonomiske kendsgerninger i relation til det sociale og po-
litiske liv. Hermed kædes undersøgelsen ind i den klassiske diskus-
sion om aarsagerne til revolutionen. Som motto for sit arbejde
har han valgt to citater af henholdsvis Michelet og Jean Jaurès
for dermed at markere de to yderpunkter i fransk revolutions-
forskning. Heroverfor sætter han sit eget langt mere nuancerede
billede. De franske erhvervsforhold maa ikke ses i en ensidig
aarsagsbetonet sammenhæng men bør saavidt mulig kædes sam-
men. Netop vinavlens eksempel synes at vise, at nogen ende-
gyldig forklaring paa krisen indenfor dette erhverv ikke findes

indenfor samme produktionsgren, men at denne krise er et led i en almindelig krisetilstand i Frankrigs økonomi. Man maa derfor med længsel imødesee de kommende arbejder fra professor Labrousse's haand, hvor bl. a. saa centrale emner som kornproduktionen og arbejdsløshedsspørgsmaalet vil blive taget op til behandling.

Kristof Glamann.
